

59. ▶ SCHÖNBERGER ARMAND (1885-1974)

Kávéházi koncert, 1928

Olaj, vászon, 100,5x80,5 cm
Jelezve jobbra lent: Schönberger A. 1928

Kezdő ár: 20 000 000 Ft / 64 516 EUR
Becsérték: 36 000 000 – 50 000 000 Ft
Estimated value: 116 129 – 161 290 EUR

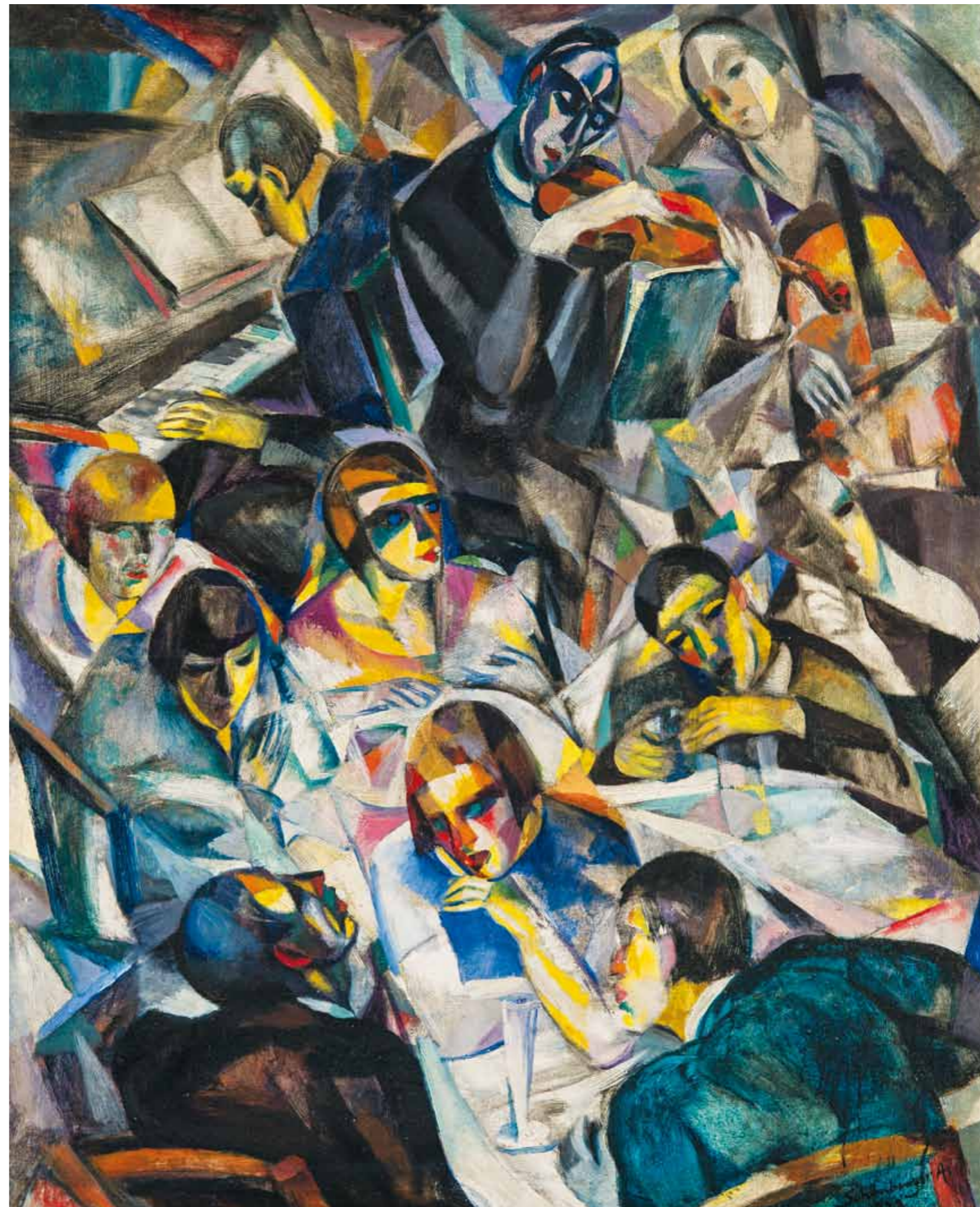
KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA:

▶ Best of Mű-Terem.
Szerk.: Virág Judit és Törő István,
Virág Judit Galéria, Budapest, 2007. katalógus: 179.

1
2

1. A Tabarin bár Budapesten, 1930-as évek
2. Batthyány Gyula: Éjjeli mulató, 1928 magántulajdon

Schöenberger festészetét a szakirodalom stílári értelemben nagyon sokféle jelzővel és terminussal illette már az expresszionistától és a kubistától az art-decón és az újklasszicistán át egészen a dekoratív avantgárdig. Ráadásul mindezek a stílusok kifejezetten egyetlen periódusához kapcsolhatók, amely nagyjából az 1920-as évek közepétől az 1930-as évek elejéig ívelt. E korszaka tekinthető egyúttal pályafutása talán legsikeresebb időszakának is, amelyre ő maga is szívesen emlékezett vissza pályája vége felé, amikor kiemelte, hogy nemcsak Budapesten a Nemzeti Szalonban és a Tamás Galériában volt ekkoriban kiállítása, hanem Pozsonyban és Nagyváradon is, sőt még Malmöbe is eljuttattak a munkái. A stílári kategóriák kapcsán azonban mindig is visszafogottan nyilatkozott, inkább azt hangsúlyozta, hogy a kortársai közül Kmetty János és Derkovits Gyula festészete állt hozzá a legközelebb. Ha viszont felidézük a húszas évek dekoratív avantgárdjának legkvalitásosabb magyar képviselőit, akkor Schöenberger festményeit inkább Kádár Béla és Scheiber Hugó művei mellé helyezhetjük, akik egy 1925-ös nyilatkozatukban maguk is Schöenbergert tekintették a leginkább modern pályatársuknak.

1
2

3. Jean Metzinger: Kávéházi táncos, 1912
Albright-Knox Art Gallery, Buffalo

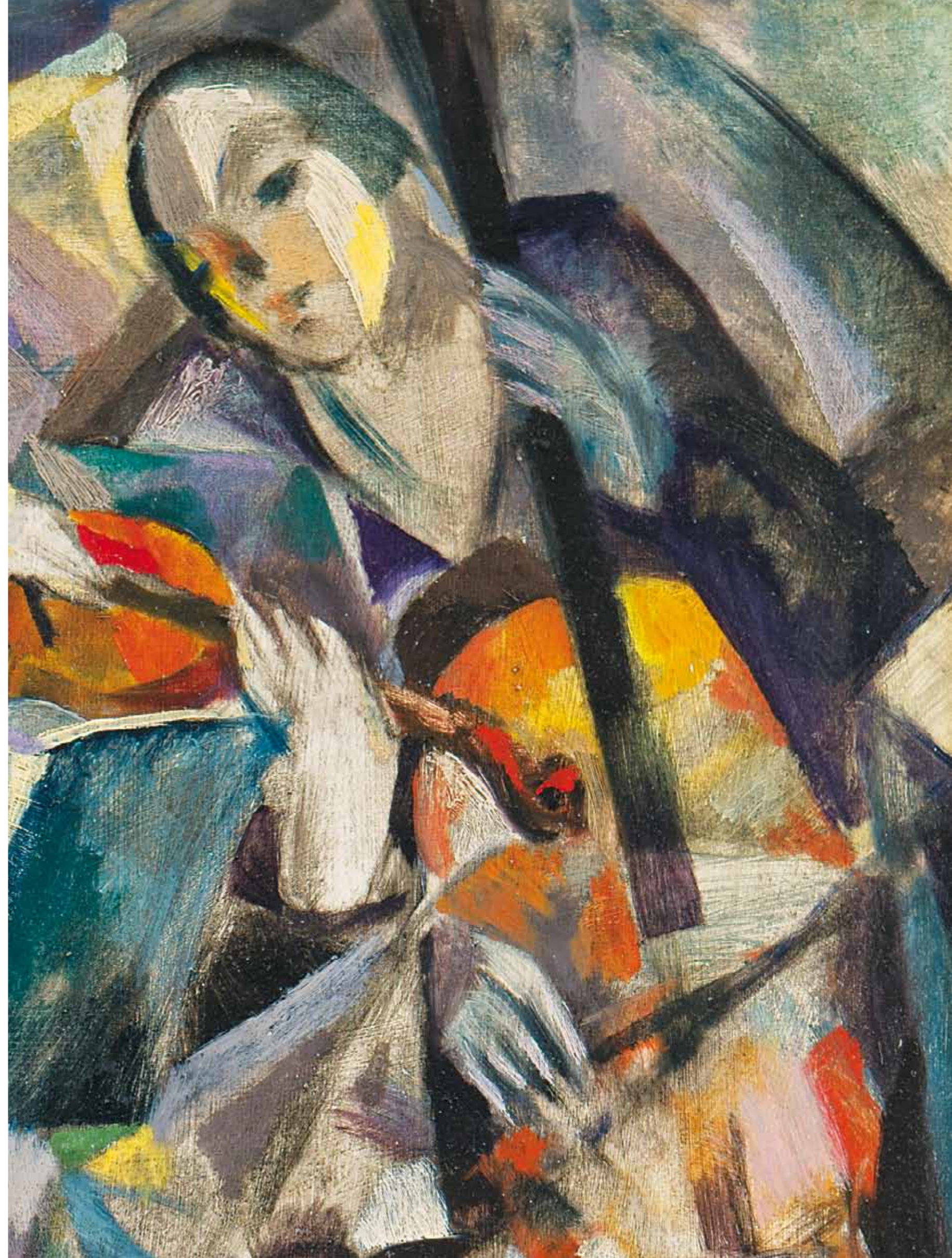
4. Albert Gleizes: Focisták, 1913
National Gallery of Art, Washington

E modernség talán legfontosabb zálogai elsősorban Schönberger nagyvárosi életképei lehetnek, amelyek közé az 1928-as *Kávéházi koncert* is besorolható. A *Kávéházi koncert* ugyanis keletkezésének idején stílusban és tematikailag is egyértelműen a modernség élvonalához tartozott. A kaleidoszkópszerű képfelület egészen organikusan integrálta magába az expresszionizmus, a kubizmus és a rayonizmus képépítési és kompozicionális tanulságait. Ráadásul Schönberger a nagyvárosi, pezsgő és modern életvitel egyik legnépszerűbb helyszínét, a zenés kávéházat választotta témájának, ami megfeleltethető volt

a Großstadtkunst intellektuális elvárásainak is. Sőt még arra is nagy hangsúlyt fektetett, hogy figuráit finom melankóliával ugyan, de a legmodernebb divatnak megfelelő stílusban jelenítse meg. A festmény modernitásának, illetve divatosságának értelmezését azonban két további tényező is árnyalhatja. Az egyik az, hogy a hegedűs hangsúlyos figurájában egyfajta önarcképet sejtethetünk, a másik pedig az, hogy a *Kávéházi koncert* szervesen illeszkedik egy korábban kedvelt képtípushoz, az *Árkádia* tematikába illesztett szabadtéri koncerthez is, amely közvetlenül az I. Világháború után volt kifejezetten népszerű.

7. Schönberger Armand: Zenezők, 1929 magántulajdon

5. Salvador Dalí: Kabaré, 1922
Museum of Fine Arts, Boston

6. George Grosz: Berlini utca, 1916
magántulajon

Innen nézve a Kávéházi koncert akár egy modernizált Árkádia-ábrázolásnak is tekinthető, ami vélhetően összefügg a prosperáló gazdasági és kulturális élettel is a húszas évek végén, amikor a művészet korábbi árkádiai magányából visszatérhetett a lüktető valóságba. Ez az időszak Budapesten egyúttal egy olyan viszonylag liberális, illetve szabadelvű korszaknak is tekinthető, amikor a száműzött magyar avantgárd legfontosabb figurái hazatérhettek Bécsből és Berlinből, és a hivatalos kultúrpolitika sem kötelezte még el magát a neoklasszicizmus és a nemzeti értékek kizárólagos ápolása mellett. Ekkor, ebben a kozmopolita miliőben, a pesti „bródvéj” és a jazz-korszak hajnalán festette meg Schönberger az első kávéházi életképeit, amelyek vélhetően igen

sikeresnek bizonyultak, hiszen több verziót is kidolgozott belőlük az egészen nagyléptékű, sokszereplős „nagyzenekari” enteriőröktől a bensőségebb „kamaradarabokig” ívelően. A téma legkorábbi megfogalmazásának az 1924-es Kávéházi jelenet tekinthető, ami stílárís értelemben egy igen sikeres szintézise a német expresszionizmusnak és a francia posztkubizmusnak. Ugyanez a fénypásmákra bontott, de még inkább kaleidoszkópszerű képfelület jellemzi a húszas évek második felének koncert ábrázolásait is, ami ráadásul kiválóan passzol nemcsak a festői progresszivitás akkori fogalmához, hanem a művek zenei, kulturális és politikai értelemben vett modernitásához is.

Kaszás Gábor